

Br. Roberto Genuin

Generální ministr

Řádu menších bratří kapucínů

OKRUŽNÍ LIST

sestrám kapucínkám

list prot. N. 00585/21

Řím, 17. září 2021

o svátku Vtištění stigmat sv. Fr.

mniškám klariskám-kapucínkám.

Mé nejdražší sestry,

Pokoj Páně ať je s vámi!

1. Nastávající beatifikace ctihodné matky **Marie Laurencie Longo** [9.10.2021 Neapol] je výbornou příležitostí pro dialog a duchovní fyziognomii zakladatelky vašeho prvního kláštera a iniciátorky ženské verze kapucínské reformy, která byla jistě

poznámenaná jejím duchem a jejími ideály, takže vyznačila její vlastní typickou cestu v rámci Druhého františkánského řádu.

Každého křesťana Pán vyzývá, aby byl vtělením Slova a proměnil svůj život v poslání. Papež František učí: "*Každý svatý je poselstvím, které Duch svatý čerpá z bohatství Ježíše Krista a obdarovává jím svůj lid*"¹. Abychom ho poznali, není nutné příliš se zdržovat u detailů, které mohou být ovlivněny stínem a slabostmi. "*Místo toho je třeba rozjímat nad celkem jeho života a celou jeho cestou posvěcení, nad tou postavou, která odráží něco z Ježíše Krista a vynořuje se, když se nám podaří sestavit smysl její osobnosti jako celku*"². Snažme se tedy, aby na povrch vystoupila

tato »forma« svatosti Matky Marie Laurencie, s vědomím, že také každý z nás je vybízen, abychom pojali její celkový život jako poslání. A tudíž, abychom poznali ono Boží slovo, které Bůh chce naším prostřednictvím říci světu.³

I. Marie Laurencie:

pouť a ochota ke službě

2. Katalánská země byla svědkem narození Marie Requenses, (pravděpodobně v Lleidě, roku 1463) v období přechodu od středověku do moderní doby. Ještě jako velmi mladá se vdala za muže jménem Joan Llonc, s nímž měla několik dětí. V těchto letech byla Maria především manželkou a matkou, která žila skrytým životem služby a oddanosti v rodinném kruhu. Každodenní pokojný život byl narušen smutným činem jedné její domácí pomocnice, která se ji pokusila otrávit. V důsledku toho Maria ochrnula a byla těžce nemocná, takže čelila mnoha omezením a velmi trpěla.

Mezitím, koncem 15. století, pomalu docházelo k územnímu sjednocování Iberského poloostrova pod vládou »katolických králů«. Španělská koruna ovládala světová moře a nacházela nové horizonty pro šíření na územích obou Amerik. A také v oblasti Středomořího moře, španělská moc dosáhla až na ostrov Sardinii, a pak i do království Neapolského v jižní Itálii. A právě Joan Llonc byl poslán do Neapole, aby tam doprovázel krále jako regent

a poskytoval mu služby v jeho kanceláři. Za ním se přestěhovala celá jeho rodina, a zde se jeho příjmení dostalo poitalštěnou podobu Longo.

Mariino srdce se v těchto letech učilo strpět s láskou omezení daná nemocí i vykořeněním z rodné země. Nemnoho let později ji smrt manžela zanechala v ještě zranitelnější situaci: byla vdova, a k tomu invalidní a závislá na druhých.

3. V náboženském kontextu oněch let bylo pocítováno vření mezi kritikou deformovanosti církevních institucí, a snahami o změny a evangelní reformy. Katolické prostředí předtridentské doby bylo plné rozličných iniciativ, aktivních laiků, a velkých žen, které velmi hluboce prožívaly svou víru od nejrůznějších služeb lidem v nouzi až po mystické výšiny v intimitě modlitby.⁴

Roku 1509 Maria podnikla dlouho vytouženou pouť: Navštívila nazaretskou Svatou chýši v italském Lorettu. Tam se událo její zázračné uzdravení na přímlovu nejsvětější Panny, díky čemuž znovu získala zdraví a pohyblivost. Událo se však ještě mnohem více! V domku Mariina »ano« obklopena zdmi, které byly svědky »staň se« Matky Páně, Duch Boží ještě jednou způsobil divy, našel v této jiné Marii přijetí a ochotu ke službě. Změnila zde také podle Loretta (Lauretum) své jméno na Marii Laurencii, a tak svou osobu navždy spojila

s touto duchovní událostí v Lorettu. Od nynějška nadále byl jejím novým oděvem hábit františkánských terciářů a jejím novým posláním se stalo dát se zcela k dispozici pro službu chudým a nemocným.

4. Ti nejpotřebnější z Neapole našli v této paní znamení láskyplné útěchy Boha Otce a také ona sama se v průběhu let naučila odhalovat Kristovu tvář v každém chudém, když se bez výhrad dávala k dispozici, hmotně i duchovně. Prostřednictvím cesty solidarity přijala toto město za svůj nový domov.

Po nějaké době ji Pán požádal, aby učinila další krok na této pouti ochoty ke službě: vyzval ji k řízení díla trvalé a organizované asistence. Zde vstupuje na scénu vdovin notář Etторе Vernazza, který se rozhodl věnovat svůj život i majetek na zajištění péče o potřebné, a založil v Janově první *»Špitál pro nevyлéčitelně nemocné«*. Tímto způsobem, jak to udělal nejdříve v Janově a pak v Římě, odebral se Vernazza do Neapole, s tímtož plánem v hlavě. Svou odvážnou vytrvalostí přesvědčil Marii Laurencii, aby se postavila do první linie boje za uskutečnění tohoto snu. Ona to přijala v duchu víry, i když si byla vědoma svých omezení, poté, co při jedné mši svaté uslyšela ve své mysli výzvu od Pána, aby jej milovala ještě více v nevyлéčitelně nemocných chudých.

Špitál v Neapoli byl zorganizován, řízen, a konsolidován díky bezvýhradné oddanosti blažené matky: Co jí síly stačily, pečovala o nemocné, povzbuzovala dobrovolníky a spolupracovníky v jejich úkolu sloužit a snažila se získat pro dílo bohaté lidi, které přesvědčovala k úkonům solidarity s nejchudšími. Spolu s ním byly velkými dobrodinkyněmi i některé paní vznešeného původu, které rovněž osobně pečovaly o pacienty.

Když první bratři kapucíni přišli do Neapole, byli přijati a ubytováni v prostorách špitálu, kde se rovněž věnovali péči o *»nevyлéčitelné«*, zatímco se připravovalo jejich konečné sídlo. Totéž se pak přihodilo i s otci theatiny (kajetány), když přišli do města spolu se svým nejvyšším představeným samotným sv. Kajetánem.

5. Když už se zdálo, že dílo se po organizační stránce dostatečně konsolidovalo, a také proto, že začala pociťovat, že jí ubývají tělesné síly, zrodila se v srdci Marie Laurencie nová intenzivní touha vykonat pouť, aby se tak vydala na cestu ke konečnému cíli. Toužila navštívit Svatou zemi, *"aby mohla uctít cenné starožitnosti skropené Vykupitelovou krví"*. Tato její touha se však proměnila, když pochopila, že Bohu se bude více líbit, když zůstane v Neapoli, a *"zasvětila zde klášter panen jménu svaté Panny Marie Jeruzalémské"*⁵. Velmi brzy tedy shro-

máždila skupinu žen, které se toužily radikálně zasvětit modlitbě v samotě a společně začaly recitovat božské officium. Za duchovního doprovázení sv. Kajetána, a navzdory své nemoci a pokročilému věku, Marie Laurencie se dala do práce a roku 1535 obdržela papežskou schvalovací bulu pro nový klášter »Mnišek Třetího řádu sv. Františka podle řehole sv. Kláry«⁶. Počáteční sídlo bylo v prostorách téhož špitálu.

Marie Laurencie si předsevzala, že zajistí budoucnost kláštera podle rámcových směrnic založených na řeholi sv. Kláry, podle Konstitucí sv. Kolety, a s ohledem na reformní zkušenost kapucínů. Snažila se také dát instituci a rozličným právním aspektům svého založení pevný základ podpořený papežskými dokumenty. Následujícího roku jí bylo dovoleno zvýšit počet mnišek na třicet tři, což bylo výmluvným symbolem pro komunitu, která chtěla ve vlastní zkušenosti oživovat tajemství roků pozemského života Pána Ježíše.⁷

Nakonec sám papež vydal »motu proprio«, kterým uznal klášter Panny Marie Jeruzalémské za součást Řádu sv. Kláry, kde se »co nejpřísněji« zachovává její první řehole s tím, že "bratři Řádu sv. Františka zvaní kapucíni" budou trvale jeho kaplany a vizitátory.⁸

6. Blažená Matka velmi pravděpodobně dorazila do vytouženého ne-

beského Svatého města roku 1539, a po završení své pozemské pouti zanechala za sebou hluboké stopy svého osobního svědectví oddanosti Bohu, základy organizované charity v díle Špitálu nevyčísitelně nemocných, a zvláště pak jasná východiska pro další cestu v podobě základního právního rámce hnutí, z něhož pak vznikl Řád klarisek-kapucínek, kde přemnoho žen našlo příhodný prostor pro život v reformovaném kontemplativním duchu.

V následujících desetiletích, následovala založení klášterů, hostičích skupiny žen toužících po přísném kontemplativním životě, s mnoha svatými postavami zakladatelek, a mnohými dalšími, které zůstaly v anonymitě. Některá založení byla naplánována a dobře připravena, jiná však byla spíše spontánními iniciativami, nebo proměnou skupin terciárek, které uspořádaly jako kapucínky. Do kontextu století reform, velkých hnutí uvnitř Církve, nových kongregací a institucí, a následně i struktur vzešlých z Tridentského koncilu, přispěly mnišky kapucínky svou snahou o klauzurní strohost, prostotu, a střídmost v hledání Boží tváře, svou soustředěností na podstatné, kdy nechaly stranou všechno to, co bylo přebytečné a umělé. Vydaly svědectví o lásce k nahotě Kříže. Jejich velkým příspěvkem k reformě Církve bylo, že se vrátily ke kořenům a zůstaly tam.

Tato založení obvykle přímo nezmiňovala návaznost postavu Marie Laurencie Longo, nýbrž na jí zavedený způsob života a typ zachování řehole sv. Kláry. Ona totiž své poslání nechápala ani tolik jako zakladatelka ve smyslu příkladu uskutečňování charismatu, ale spíše jako mocný nástroj Boží prozřetelnosti, použitý k tomu, aby ostatní udělaly první krok na cestě, po které šlo mnoho žen, které dále prohlubovaly toto charisma až dodnes.

II. Identita chudých sester kapucínek

7. Jaké je právě dnes, v tomto měnícím se světě, ono slovo, které Bůh chce lidem sdělit prostřednictvím klarisek-kapucínek, které jsou pokračovatelkami inspirace uskutečněné blahoslavenou Matkou Marií Laurencií?

Období již více než 50 let po II. vatikánském koncilu bylo poznamenáno velkým hnutím obnovy ve dvou směrech, jednak návratem k původním pramenům charismatu, a kritickým dialogem s dnešním světem⁹. Vaše současné Konstituce jsou toho velkolepým důkazem. Spolu s jinými větvemi Druhého františkánského řádu jste prohloubili znalost vašich spisů, dějin, a zvláště pak přehodnocení a studia řehole svaté Kláry.¹⁰ Vaše identita Chudých sester je nyní jasnější a uvědomělejší.

I sám učitelský úřad Církve k tomu významně přispěl, ve svých nedávných prohlášeních o kontemplativním životě, který již není předkládán jako cesta dokonalého a bezpečného zasvěcení, nýbrž jako jedinečná zkušenost aspektu, který patří celé Církvi a je intenzivní ve vztahu ke svatému lidu Božímu: "*Kontemplativní komunity nenabízí dokonalejší uskutečnění evangelia, ale když uskutečňují požadavky křtu, tvoří instanci rozlišování svolání ke službě celé Církvi: je to znamení, které označuje cestu, hledání, připomínající celému lidu Božímu první i poslední smysl toho, co on žije*"¹¹. Vaše identita v rámci Církve je dnes transparentnější a výmluvnější.

8. Co je tedy vlastní »*proprium*« kapucínkám v rámci kontemplativních Řádů a v rámci rodiny klarisek? Jaký je charakteristický důraz, který od počátku poznamenával vývoj a šíření klášterů? Jaká je nakonec duchovní fyziognomie vašeho Řádu?

Vaše konstituce nabízejí jednu krásnou a prostou formulaci, kterou si dovolím odcitovat v plném znění: "*Věrné našemu specifickému povolání chceme uchovat a zachovávat celistvě a v její plné hodnotě řeholi svaté Kláry jako ustavující formu našeho života, následující onoho ryzího ducha, který byl v Řádu vždy tak silný. Tato forma tryská z evangelia a vede nás k evangelnímu životu, když nám předkládá »cestu prostoty, pokory a chudoby«.* Díky ní si přisvojujeme »životní formu a způsob svaté jednoty a nejvyšší chudoby,

kteřé blažený otec sv. František ústně i písemně předal», svaté Kláře a jejím sestřám, aby ji zachovávaly. Abychom tedy byly věrné původní inspiraci a stálé tradici Řádu, je třeba, aby nám ležela na srdci zvláště vytrvalá kontemplace Boha v mlčení a v samotě, ustavičná chvála, úsilí přilnout ke Kristu ukřižovanému, láskou a v duchu sebezáporu. Krom toho prostě a spontánně rozvíjíme sesterské vztahy, vydáváme upřímné svědectví o životě chudém a strouhém, který může být prorockým znamením pro moderní společnost; intenzivně udržujeme při životě církevní rozměr našeho povolání spolu se starostlivostí o chudé a slabé, podle příkladu našich svatých spolusester, zvláště pak svaté Veroniky Giuliani."12

9. Jak jen je potřebné rozvíjet tyto krásné a hutné výrazy a obohacovat je o poklidné rozjímání o vlastní identitě, a o duchovní fyziognomii vašeho Řádu. V tomto postoji dialogu s vámi vám nabízím výběr z některých textů z našeho *Ratio Formationis* (formační plán), které nám vypovídají o tom, co jsou vlastní znaky »proprio«, které my bratři kapucíni jsme vybízeni rozvíjet a které by mohly být inspirací i pro vás:

"Kapucínská reforma se pokusila ještě jednou interpretovat způsob františkánského života. Tajemstvím je vracet se, stále znovu, k bratru Františkovi, jenž je »*forma minorum*«, ne proto, abychom do písmene opakovali jeho zkušenosti, ale abychom v nových kulturních kontextech ob-

novovali jeho ryzí náhledy. Věrnost a kreativita jsou klíče jak více zblízka následovat Ježíše a intenzivněji ho milovat. Se stálou pozorností k Řeholi a Závěti sv. Františka si kapucíni kladou za úkol znovu dosáhnout prostšího života na osamělých místech, která však nebudou daleko od lidí, žijíce v jednoduchých stavbách, které nebudou ohrožovat svobodu, a vyhledávat mlčení umožňující naslouchat ve fraternitě evangelnímu slovu a uvádět ho do praxe ve službě nejubožejším."13

"Kontemplativní pohled Boha spočívá na chudých srdcem, na sklíčených, na těch, kteří nemají nic, na hladovějících, a žíznících po spravedlnosti, na milosrdných, na čistých srdcem, na těch, kdo usilují o pokoj, a na pronásledovaných pro dobro. Kontemplovat znamená toužit dosáhnout Božího pohledu, takže pak budeme vidět to, na co se jiní neodvažují hledět. Ten, kdo naslouchá Božímu hlasu, připravuje své ucho k naslouchání nářku chudých. Kapucínská reforma, se rodí s hlubokou touhou, vracet se do poustev, a do míst stranou lidí, která napomáhají setkání s Ježíšem, chudým a ukřižovaným, kde mlčení se proměňuje ve službu a útěchu pro nakažené morem, a kontemplace se mění v soucit."14

"Ježíš nám překládá Boha, který se rád stává maličkým, a zjevuje se po-

korným a prostým. Právě na kříži, v tajemství zjevení Božího umenšení, se láska pravdivě uskutečňuje, v celkovém vyprázdnění, a bezpodmínečném sebedarování. Toto je základ minority. Jedná se o cosi kvalitativního, nikoli kvantitativního, které dává konkrétní podobu našim způsobům touhy, a demaskuje pokusy být velcí, a dělat velké věci. František objevuje v chudých a ukřižovaných umění utvářet vztahy bezplatnosti, a novým způsobem uvažovat o světě, soustředěném na to, co je základní. V tomto směru se kapucínské reformě daří jedinečně spojovat střídmost s hledáním podstatného."¹⁵

"Kapucínská reforma není historickou skutečností, patřící minulosti, ale je životním postojem, který je součástí naší charismatické identity. Touha stále se obnovovat vybízí k tomu, abychom hleděli vpřed, a vyhýbali se nostalgickému vzpomínání na minulost, s tím, že přijmeme rizika, s nimiž je spojeno putování do nepopsané budoucnosti. Tváří v tvář hlubokým sociálním proměnám, není odpovědí křesťanů strach, který by nás uzavíral do naivní jistoty tradicionalismu; naopak, jedině víra a důvěra, nám pomohou rozlišovat správnou cestu. Jsme voláni, abychom vstali a kráčeli, abychom se vrátili a začali znovu, uchovávalíce v srdci evangelium a náhledy Františka a Kláry."¹⁶

10. Když kontemplujeme v její celistvosti krásu »formy«, která vystupuje z poslání blahoslavené Matky Marie Laurencie Longo, zůstává pocit, že ve svém životním putování, svými různorodými zkušenostmi a díly, ve svém hlubokém smyslu pro pouť a připravenost ke službě, intuitivně žila ústřední myšlenky samotné kapucínské reformy, a stala se učenlivým nástrojem v rukou Boha, aby tak uskutečňovala jeho plán, kterým otvírala cesty do budoucna.

Prosme Pána milosrdenství, aby její beatifikace byla povzbuzením pro vtělení slova, kterému Bůh chce dát znovu zaznít v dnešním světě, a otevírejme se budoucnosti s důvěrou, jako nástroje učenlivé k působení Pána, který vede dějiny.

Na přímlovu svatého Františka, svaté Kláry, a již brzy blahoslavené Marie Laurencie.

*Hospodin ať vám žehná
a chrání vás,
Ať vám ukáže svou tvář
a slituje se nad vámi,
Ať na vás laskavě pohlédne
a dá vám svůj pokoj.*

Řím, 17. září 2021.

svátek Vtištění stigmat sv. Františkovi

br. Roberto Genuin
generální ministr OFM Cap.

Poznámky:

¹ Papež FRANTIŠEK, *Gaudete et exultate*, apoštolská exhortace o povolání ke svatosti v současném světě, č. 21, Roma, 2018.

² IDEM, *Gaudete et exultate*, č. 22.

³ Srov. IDEM, *Gaudete et exultate*, č. 23-24.

⁴ Příkladem velkých ženských postav té »předtridentské« doby jsou: Sv. Kateřina Fieschi z Janova (1447-1510); sv. Anděla Merici (1474-1540), nebo i samotná královna Iza-bela Kastilská (1451-1504).

⁵ Giuseppe SILOS, »Dell'histoire della Religione de' Chierici Regolari dalla sua prima fondazione«, Napoli, Biblioteca nazionale, 165r, in: Vincenzo CRISCUOLO, *Maria Lorenza Longo e il monastero delle cappuccine di Napoli nell'annalistica teatina tra cinque e seicento*, Convegno di studi Fonti Storiche della Ven. Maria Lorenza Longo, Nola, 2007.

⁶ Papež PAVEL III., bula »*Debitum pastoralis officii*«, 19. února 1535.

⁷ Papež PAVEL III., breve »*Alias nos*«, 30. dubna 1536.

⁸ Papež PAVEL III., Motu proprio »*Cum Monasterium*«, 10. prosince 1538.

⁹ Srov. II. Vatikánský koncil, »*Perfectae caritatis*« dekret o obnově řeholního života, č. 2.

¹⁰ Mezi mnoha cennými bádáními, která vykonali specialisti, vyniká kolektivní studie umbrijských klarisek: FEDERAZIONE SANTA CHIARA D'ASSISI DELLE CLARISSE DELL'UMBRIA-SARDEGNA, *Il Vangelo come forma di vita. In ascolto di Chiara nella sua Regola*, Edizioni Messaggero, Padova, 2007.

¹¹ Papež FRANTIŠEK, »*Vultum Dei Quaerere*« apoštolská konstituce o ženském kontemplativním životě, č. 4, Roma, 2016.

¹² *Costituzioni dell'Ordine delle Monache Clarisse Cappuccine*, n. 3, Roma, 1986.

¹³ *Ratio Formationis OFM Cap*, č. 57, Roma, 2020.

¹⁴ *Ratio Formationis OFM Cap*, č. 69, Roma, 2020.

¹⁵ *Ratio Formationis OFM Cap*, č. 67, Roma, 2020.

¹⁶ *Ratio Formationis OFM Cap*, č. 73, Roma, 2020.